

## МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTINI BOSHQARISH BOSQICHLARI.

*Texnologiya, menejment va kommunikatsiya instituti*  
*“Pedagogika va psixologiya” kafedrası o‘qituvchisi*  
**Ziyamova Madina Jaxongir qizi**

**Annotatsiya:** Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalar uchun ta'lim va tarbiyaning ilk poydevorini yaratadi. Ushbu tashkilotlar nafaqat bolalarning bilim olishini, balki ularning shaxsiy rivojlanishini ham ta'minlaydi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish jarayoni bir qator muhim bosqichlardan iborat bo'lib, har bir bosqich o'ziga xos vazifalar va maqsadlarga ega. Maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish jarayoni esa, bu muassasalar faoliyatini samarali tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish va bolalarning ehtiyojlariga mos ravishda xizmat ko'rsatishni ta'minlash uchun zarurdir. Boshqaruv jarayoni rejalashtirish, tashkil etish, rahbarlik, nazorat va takomillashtirish kabi bir qator muhim bosqichlardan iborat.

**Kalit so'zlar:** maktabgacha ta'lim, innovatsion yondashuv, ta'lim, rahbarlar, tarbiyachilar, rejalashtirish.

Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlari, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali bolalarga sifatli ta'lim berishga intilmoqda. Bu jarayonda rahbarlar, pedagoglar va boshqa xodimlar o'rtasida o'zaro hamkorlik, o'zaro ishonch va professional o'sish muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish jarayoni, nafaqat bolalarning ta'lim olish jarayonini, balki ularning ruhiy va jismoniy salomatligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Rejalashtirish jarayoni maktabgacha ta'lim tashkilotining asosiy maqsadlari va vazifalarini aniqlashdan boshlanadi. Bu bosqichda ta'lim dasturlari, o'quv rejalarini ishlab chiqish, moliyaviy rejalashtirish va kadrlar siyosatini belgilash muhimdir. Rejalashtirish jarayonida tashkilotning ichki va tashqi muhitini tahlil qilish, mavjud resurslarni hisobga olish va kelgusidagi rivojlanish istiqbollari ko'rish zarur. Maktabgacha ta'lim tashkiloti uchun rejalashtirish jarayoni doimiy ravishda amalga oshirilishi kerak, chunki ta'lim sohasidagi o'zgarishlar tez-tez sodir bo'ladi. Rejalashtirish jarayonida ta'lim dasturlarining mazmuni va shaklini belgilash, o'quv jarayonining tashkil etilishi, bolalarning ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olish muhimdir. Shuningdek, moliyaviy rejalashtirish ham muhim ahamiyatga ega, chunki bu tashkilotning faoliyatini davom ettirish uchun zarur bo'lgan resurslarni ta'minlaydi. Kadrlar siyosati esa, malakali mutaxassislarni jalb qilish va ularning faoliyatini rag'batlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Tashkil etish jarayonida rejalashtirilgan

maqsadlar va vazifalarga erishish uchun zarur bo'lgan struktura va tizimlar yaratiladi. Bu bosqichda tashkilot ichidagi bo'limlar va xodimlar o'rtasidagi aloqalar belgilanadi. Xodimlarning malakasi va tajribasi ham inobatga olinishi kerak, chunki bu ta'lim sifatiga bevosita ta'sir qiladi. Tashkilotning ichki tizimi, boshqaruv jarayonlari va aloqalari aniq belgilanishi lozim. Tashkil etish jarayonida xodimlar o'rtasida vazifalarni taqsimlash, ularning o'zaro hamkorligini ta'minlash va ish jarayonini samarali tashkil etish muhimdir. Har bir xodimning roli va mas'uliyatlari aniq belgilanishi, shuningdek, ular o'rtasida samarali aloqalar o'rnatilishi kerak. Bu jarayon, tashkilotning umumiy samaradorligini oshirishga yordam beradi. Rahbarlik jarayonida tashkilot ichida rahbarlar va xodimlar o'rtasida o'zaro aloqalar o'rnatiladi. Rahbarlar o'z xodimlariga maqsadlar va vazifalarni tushuntirib, ularni ularga kelajakda yuqori natijalarni ko'rsatishlari uchun motivatsiya berib, ruhlantirib turishi darkor. Samarali rahbarlik xodimlarning ishga bo'lgan munosabatini yaxshilaydi va ularning ish faoliyatini oshiradi. Rahbarlarning liderlik qobiliyatlari, kommunikatsiya ko'nikmalari va xodimlarni rag'batlantirish usullari muhim ahamiyatga ega. Rahbarlar o'z xodimlariga o'z fikrlarini bildirish imkoniyatini berishlari va ularni ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undashlari zarur. Bu jarayon xodimlarning o'zaro ishonch va hamkorlikni mustahkamlashga yordam beradi. Rahbarlik jarayonida xodimlarning ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olish, ularning rivojlanishiga yordam berish muhimdir. Nazorat jarayoni tashkilotning faoliyatini baholash va monitoring qilishni o'z ichiga oladi. Nazorat orqali rejalashtirilgan maqsadlarga erishish darajasi aniqlanadi. Bu bosqichda tashkilotning ichki va tashqi muhitini tahlil qilish, olingan natijalarni baholash va kerak bo'lganda o'zgarishlar kiritish zarur. Nazorat jarayoni ta'lim sifatini oshirish va bolalarning rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Nazorat qilish jarayoni muntazam ravishda amalga oshirilishi lozim, chunki bu orqali tashkilot o'z faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirib borishi mumkin. Nazorat jarayonida olingan natijalar asosida xodimlar faoliyatini baholash, ta'lim jarayonini tahlil qilish va zarur bo'lganda o'zgarishlar kiritish zarur. Bu jarayon, ta'lim sifatini oshirish va bolalarning rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.[1]

Takomillashtirish jarayoni tashkilotning faoliyatini doimiy ravishda yaxshilashga qaratilgan. Bu bosqichda olingan natijalar asosida yangi strategiyalar ishlab chiqiladi, xodimlar malakasini oshirish uchun treninglar o'tkaziladi va ta'lim jarayonini takomillashtirishga qaratilgan yangi usullar qo'llaniladi. Takomillashtirish jarayoni maktabgacha ta'lim tashkilotining raqobatbardoshligini oshiradi va bolalarga sifatli ta'lim berishga yordam beradi. Takomillashtirish jarayonida xodimlarning fikrlarini inobatga olish, ularning tajribalaridan foydalanish va yangi g'oyalarni joriy etish muhimdir. Bu jarayon tashkilotning ichki va tashqi muhitini tahlil qilish orqali amalga oshiriladi.[2]

Takomillashtirish jarayonida ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va bolalarning ehtiyojlariga mos keladigan yangi usullarni joriy etish zarur. Maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish jarayoni yuqorida keltirilgan bosqichlar bilan cheklanmaydi. Har bir bosqich o'zaro bog'liq bo'lib, bir-birini to'ldiradi. Tashkilotning muvaffaqiyati ushbu bosqichlarni samarali amalga oshirishga bog'liqdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish, nafaqat rahbarlarning, balki barcha xodimlarning ham mas'uliyatidir. Har bir xodim o'z vazifasini bajarish orqali umumiy maqsadlarga erishishga hissa qo'shadi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash ham muhim ahamiyatga ega. [3]

Texnologiyalar ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va nazorat qilish imkonini beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda o'z faoliyatini yanada samarali amalga oshirishlari zarur. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish jarayonida ijtimoiy muhit va madaniy qadriyatlarni inobatga olish ham muhimdir. Har bir bolaning o'ziga xos xususiyatlari va ehtiyojlari bor, shuning uchun ta'lim jarayonida individual yondashuvni qo'llash zarur. Ijtimoiy muhit va madaniyat, bolalarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi, shuning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlari bu jihatlarni hisobga olishlari kerak. [4]

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish jarayonida, shuningdek, bolalarning ruhiy va jismoniy salomatligini ta'minlash ham muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida bolalarning sog'ligiga e'tibor berish, ularning rivojlanishida ijobiy natijalar beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalar uchun xavfsiz va qulay muhit yaratishga intilishlari zarur. Bu jarayonda, bolalarning jismoniy faoliyatini rag'batlantirish, ularni sog'lom turmush tarziga o'rgatish va ruhiy salomatligini ta'minlashga qaratilgan dasturlar ishlab chiqilishi muhimdir.[5]

### **Xulosa:**

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotini boshqarish jarayoni bir qator muhim bosqichlardan iborat bo'lib, har bir bosqich o'ziga xos vazifalar va maqsadlarga ega. Ushbu jarayonda rejalashtirish, tashkil etish, rahbarlik, nazorat va takomillashtirish jarayonlari bir-biri bilan bog'liq bo'lib, ta'lim sifatini oshirish va bolalarga qulay muhit yaratishga qaratilgan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish jarayonida barcha xodimlarning hamkorligi, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish va ota-onalar bilan aloqalarni mustahkamlash muhim ahamiyatga ega. Faqat shunday qilib, maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'z maqsadlariga erishishi va bolalarga sifatli ta'lim berishi mumkin.

**Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Abdukarimova, M. (2020). Innovative methods in preschool education. Tashkent: Ministry of Public Education of the Republic of Uzbekistan.
2. Kadirova, N. (2021). Management of preschool education organization. Samarkand: Samarkand State University.
3. Tursunova, R. (2022). Pedagogical management in preschool education. Bukhara: Bukhara State University.
4. Rahimov, S. (2019). Basics of management of pre-school educational institutions. Tashkent: Educational institutions of Uzbekistan.
5. Kholmatova, D. (2023). Modern educational management: theoretical and practical aspects. Tashkent: National University of Uzbekistan.
6. Israilov, A. (2020). Management and control in the educational system. Nukus: Karakalpakstan State University.
7. Muradov, E. (2021). Quality control in preschool education. Fergana: Fergana State University.
8. Safarov, T. (2022). Leadership and management in preschool education organization. Tashkent: Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan.